

Plenum

Torsdag 16.4.2020 kl. 16.03—17.04

2.6. Muntlig fråga om bibliotekens utlåning under coronavirusepidemin (Anna Kontula vänst)

Muntligt spørsmål MFT 60/2020 rd

Muntlig frågestund

Andre vice talman Juho Eerola: Ledamot Kontula.

Debatt

16.30 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Suomalaisen sivistyksen kruununjalokivi eli meidän lähikirjastoverkkomme on jouduttu koronan takia sulkemaan. Siitä aiheutuu ihmisille monenlaisia hankaluuksia. Monet sellaiset ihmiset, joilla ei ole omaa nettiä, ovat hoitaneet asioitaan kirjastojen pisteiden kautta, ja nyt kun verkkoasointia suositellaan joka paikassa Kelasta pankkiin, verkkoasointi heidän kohdallaan ei onnistu lainkaan. Heille on myös turha sanoa, että nojautukaa kirjastojen elektronisiin aineistoihin. Tenttikirjat ja muut opintomateriaalit nojaavat monilla aloilla kokonaan kirjastojen varaan. Kirjojen vaikutus ihmisten hyvinvointiin on hyvin tunnettu. Ja tänä aikana, kun etäopiskelua suositellaan ja kansallisessa kotiaarestissa ollaan kaikki, niin kirjoilla olisi erityisen suuri merkitys.

Arvoisa ministeri Kosonen, jos ravintolatoiminnassa voidaan sallia ulosmyynti, miksi ei sama ratkaisu, uloslainaus, toimisi kirjastoissa, vaikka itse kirjastotilat onkin jouduttu sulkemaan?

16.31 Tiede- ja kulttuuriministeri Hanna Kosonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvä kysymys edustaja Kontulalta. Tämä osaltaan kertoo siitä, miten tärkeä kirjastolaitos kaikille meille suomalaisille on. Kirjojen lukeminen, kirjastotoiminta yleensä voisi olla merkittävä osa meidän henkistä kriisinkestävyttämme, ja kirjojen lukeminen tyydyttää kovasti myös meidän sivistyksellisiä tarpeitamme.

Terveys edellä nämä rajoitukset on tehty, ja myös niiden purku tehdään terveys edellä. Hallitus on suositellut kirjastojen sulkemista viruksen leviämisen ehkäisemiseksi, ja avit ovat ohjeistaneet kirjastotoimintaa tämän myötä. Tällä hetkellä kirjastot palvelevat poikkeusoloissa esimerkiksi verkkopalvelujen, e-palvelujen kautta ja sitä omaa toimintaa pyritään kehittämään myös kirjastoissa. Mielelläni otan tämän asian esiin hallituksessa, kun rupeamme niitä purkutoimia miettimään, ja siellä exit-ryhmässä varmasti myös tämä otetaan esiin.

16.33 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan palata vielä näihin hankintoihin. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastoilla turvataan energianhuoltoa, elintarviketaloutta, terveydenhuoltoa sekä maanpuolustusta palvelevaa

Punkt i protokollet PR 54/2020 rd

tuotantoa. Tehtävä on ylläpitää varastoitavaa materiaalia, ei niinkään hankkia niitä. Tämä todetaan myös KPMG Oy:n suojainten hankintaa koskevassa julkisessa erillisselvityksessä.

Kaikki me ymmärrämme sen, että tällaisen kriisin aikana tarve suojavarusteille on mit-tava. Epäselväksi on kuitenkin jäänyt se, miksi Huoltovarmuuskeskus lähti operoimaan tehtävässä, johon sillä ei ole osaamista ja joka ei varsinkaan tässä mittakaavassa kuulu sen tehtäviin. Ministeri Haatainen totesi, että alkuun STM on ollut se operaattori, joka on tilan-nut suojaimia Huoltovarmuuskeskuksen kautta.

Kysyisinkin ministeri Pekoselta: minkälaista ohjeistusta hankintoihin on alkuun annet-tu? Ja vastausta edustaja Hurun esittämään kysymykseen: onko ohjeistettu käyttämään muita kuin yleisiä hankintakanavia?

16.34 Sosiaali- ja terveysministeri Aino-Kaisa Pekonen (vastauspuheenvuoro): Arvoi-sa puhemies! Näiden suojavarusteiden osalta tämä strateginen ohjaus, valtuutus ja resur-sointi kuuluvat sosiaali- ja terveysministeriön alalle, ja sosiaali- ja terveydenhuollon varau-tumista johtaa, valvoo ja yhteensovittaa sosiaali- ja terveysministeriö, erityisesti ministeri-ön valmiusyksikkö. Tämä meidän materiaalin valmius on perustunut sekä tähän kentän materiaaliin että tähän Huoltovarmuuskeskuksessa olevaan materiaaliin.

Meidän, sosiaali- ja terveysministeriön, rooli tässä on ollut se, että me olemme paitsi koonneet sieltä kentältä tilannekuvaa näiden materiaalien osalta myös inventoineet Huol-tovarmuuskeskuksen materiaalien osalta terveydenhuollon tarvikkeet ja sen perusteella sit-ten tehneet tilauspyynnön materiaalista Huoltovarmuuskeskukselle. Me olemme sosiaali- ja terveysministeriöstä ilmoittaneet, mitä materiaalia tarvitsemme ja kuinka paljon me sitä tarvitsemme. Sen jälkeen Huoltovarmuuskeskus hoitaa näiden hankinnan. [Puhemies ko-puttaa]

En osaa ottaa kantaa sen enempää näihin hankintoihin, joita Huoltovarmuuskeskus on tehnyt, enkä myöskään pysty vastaamaan tähän kysymykseen, mitä hankintakanavia on käytetty tai käytetään jatkossa.

16.35 Juhana Vartiainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Öst-man mainitsi täällä ravintolaelinkeinon — sehän suljettiin suorastaan hallituksen ja edus-kunnan päätöksellä. Näin rajun toimen yhteydessä perustuslakivaliokunta piti välttämättö-mänä, että lailla säädetään kiellon aiheuttamien menetysten kompensoimisesta. Tämän ja talousvaliokunnan lausumien perusteella eduskunta hyväksyi yksimielisesti lausuman: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, kuinka ravintolayrittäjien toimeentulon kan-nalta kohtuulliset vahinkojen korvaukset toteutetaan, ja että hallitus viipymättä ryhtyy toi-miin.” No tämä edellyttää tietysti eduskunnan yksimielistä tahtoa hallituksen tukipakettiin ravintola-alalle, jossa sen tarve on ilmeinen. Nämä Business Finlandin kehittämistuet eivät riitä alkuunkaan. Hallinnolla on varmasti valmiudet maksaa tällaisia tukia vaikka Valtio-konttorinkin kautta tarvittaessa. Nyt on kerrottu, että mitään tukea ei ole tulossa. Kysynkin pääministeriltä ja elinkeinoministeriltä: ministerit, aiotteko te katsoa vierestä ravintoloi-den konkurssiaaltoa ja uhmata eduskunnan yksimielistä tahtoa?

16.36 Työministeri Tuula Haatainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kirjaus ravintola-alan kompensatiosta, joka talousvaliokunnan mietinnössä todettiin ja jonka eduskunta hyväksyi, on kyllä vastaanotettu ministeriössä ja käyty läpi, ja sen pohjal-

Punkt i protokollet PR 54/2020 rd

ta on lähdetty käymään läpi niitä mahdollisuuksia, miten tätä kompensatiota olisi mahdollista tehdä. Tätä työtä tehdään yhteistyössä valtiovarainministeriön kanssa.

Se, mikä tässä tulee vastaan, on se, että myös ravintola-ala pystyy nyt jo olemassa olevia tukia hakemaan Business Finlandin kautta, ely-keskusten tuen kautta, ja nyt pitää välttää sitä, että eri kanavista ei tule päällekkäin monia eri tukia. Toinen asia on sitten se, että näitä ratkaisuja pohdittaessa pitää myös huolehtia siitä, että ne ovat pitäviä sen suhteen, miten muut alat sitten kokevat tämän tai mitä menetyksiä muilla aloilla on mahdollisesti ollut. Tätä kaikkea nyt käydään läpi. [Puhemies koputtaa] Viimeksi tänä aamuna olen käynyt tästä keskustelua, ja tätä ollaan valmistelemassa ja pohtimassa, mikä tämä keino voisi olla.

16.38 Antero Laukkanen kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tämä koronaepidemia koskee erityisesti pienituloisia ihmisiä, ja olemmekin saaneet kuulla, että leipäavun hakeminen on moninkertaistunut. Valtion talousarviossa tälle vuodelle on varattu 1,2 miljoonaa tätä apua varten. Kun haku avattiin kuun vaihteessa seitsemäksi päiväksi, niin hakijoita oli 450 järjestöä. Se tarkoittaa sitä, että kun tätä rahaa sitten heille pilkotaan, niin muutamia tuhansia euroja sieltä sitten irtoaa per järjestö. Sinne tarvittaisiin lisää tommoinen 2 miljoonaa euroa, ja kysynkin nyt ministeriltä: onko tätä mitenkään huomioitu näissä kriisipaketeissa, joita on kaavailtu? Apu on täysin tarpeellinen, jonot pitenevät, ja siellä tarve on suurempi kuin koskaan Suomen historiassa.

16.39 Perhe- ja peruspalveluministeri Krista Kiuru (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä mietinnässä on jo seuraava askel, ja sitä varmasti edustaja Laukkanenkin kysyi, että voitaisiinko ottaa nyt jälleen askel eteenpäin. On tärkeää, että me saimme ylipäätään liikkeelle tuon ruoka-avustushaun, ja niin kuin näimme, seitsemässä päivässä niitä hakemuksia tuli ennätysmäärä — tietysti moni ajatteli, että miksi niin lyhyeksi aikaa oli haku avoinna: sen takia, että siellä on huutava pula. Se osoittaa, että seuraavissa lisätalousarvioissa joudumme entistä tiukemmin hakemaan jatkossakin apua vähävaraisille ihmisille, jotka ovat näiden ruokajonojen varassa. Siltä osin tämä on tärkeä kysymys, ja olen ainakin itse pyrkinyt viemään tätä tähän toivottuun suuntaan.

Frågan slutbehandlad.